

Intervju med Rolf Seljelid

8. oktober 2008

Si noe om dine motiv for å søke til Tromsø.

Det er alltid vanskelig å si hvorfor man gjør ting. Men hvis jeg skal prøve å si noe om det, så var det vel flere impulser. Én impuls var jo at jeg hadde all min slekt i Nord-Norge. Dette bidro til at jeg følte meg hjemme her, selv om jeg har bodd mange andre steder. En annen impuls hadde nok sammenheng med min bakgrunn fra noen av de beste forskningsmiljøene i verden. Jeg har min doktorgrad fra Karolinska Institutet i Stockholm. Jeg arbeidet på Rockefeller Institute i New York. Og jeg hadde en naiv idé om at det måtte være mulig å utvikle et forskningsmiljø i verdenstoppen her i Norge, og da først og fremst i Nord-Norge. Vi hadde det viktigste, nemlig begavete folk. Og det ville være så mye enklere å kunne starte fra grunnen av i stedet for å være avhengig av de gamle universitetene, som var bundet av rutiner som ville stå i veien for en kreativ utvikling.

Jeg forlot stilling som overlege ved Radiumhospitalet og hadde to andre professorater på hånda da jeg satte kursen mot Tromsø. Folk skjønte jo ikke hvorfor jeg reiste hit opp til «gokk». Det var uvesentlig for meg. Men jeg kan jo nevne som et apropos til ting som har hendt etterpå, at jeg gikk ned halve lønna da jeg kom hit.

Å betrakte etablering av medisinerutdanning i Tromsø som galskap, hang vel ennå igjen i visse medisinske miljøer?

Åja. Den oppfatninga har jo aldri helt sluppet taket. Det var egentlig mye av den samme tankegangen som har ført til at det ikke ble vinter-OL i Tromsø i 2018. Den går ut på at det er utenkelig at man skal kunne få til noe i Nord-Norge. Og det er klart at noe av det vanskeligste man kan kjempe mot, det er ting som er utenkelig.

Kirke- og undervisningsminister Kjell Bondevik spilte en nøkkelrolle?

Vi må ikke – og det er essensielt – glemme den betydning som gamle Bondevik hadde. Mot alle faglige råd, ikke minst fra Legeforeningen, Helsedirektoratet og universitetene i Oslo og Bergen, slo han fast fra Stortingets talestol, uten dekning i regjeringen, at den neste medisinerutdanning skulle ligge i Tromsø. Dette er eksempel på godt lederskap.

<http://doi.org/10.7557/15.4386>

© The author. This is an open access article distributed under the terms and conditions of the [Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license.

Det er mangelvare i Norge i dag. Vi har selvsagt folk som styrer og organiserer, men det er noe helt annet. En god leder skal nemlig gå foran, han skal ikke gå bak.

Bondeviks opptreden var virkelig imponerende. Det er svært ofte at vi ikke forventer oss noe kreativt og dristig fra sånne alminnelig utseende halvgamle eller helgamle folk i gjennomsnittlig bukse, gjennomsnittlig lyseblå skjorte og slips. Men se på Bondevik, han motbeviser dette fullstendig. Vi på Universitetet i Tromsø (UiT) har faktisk mye å takke Kristelig folkeparti for. Den eneste statsråden som jeg har vært i kontakt med på ordentlig, øye til øye, i min funksjonstid, det var Jon Lilletun, som kom fra samme parti. Han er den eneste toppolitikeren i Norge jeg har truffet som har skjønt hva forskning er. Og på tross av at han sa: «Jeg har jo ingen utdanning, jeg har jo bare bibelskolen», så skjønte han hva det dreide seg om. Disse halvstuderte røverne, de forstår ikke det. De tror at hvis man har eksamen fra et universitet, så skjønner man hva forskning er. Niks!

All skepsisen til medisinerutdanningen ble jo så til de grader gjort til skamme. Hva var det egentlig som skjedde?

Mange tenkte nok egentlig sånn som meg, og syntes det var greit å komme bort fra alle rutinene som preget de etablerte institusjonene. Og flere hadde i likhet med meg gjennom opphold i utlandet med selvsyn erfart hvordan den medisinske delen av et universitet kan og skal fungere. Og mange trodde som meg at det var i Tromsø mulighetene ville ligge best til rette for å utvikle noe nytt. Jeg vil gå så langt som til å si at i de første årene i Tromsø hadde fagområdet medisin, etter mitt skjønn, det klart beste mannskapet i Norge. Så slo realitetene inn over oss da myndighetene reduserte bevilgningene i 1975. De regnet vel med at bare et fåtall av de som var kommet hit, ville dra herfra, til tross for mindre penger. Men dette var nok en feilberegning. Det var faktisk mange som reiste fra Tromsø. Men noen av oss som dro – jeg var også borte en stund – kom tilbake. Jeg dro fordi jeg som sagt var ansatt som overlege på Radiumhospitalet, og det var nødvendig å reise tilbake dit for å ordne opp etter meg. Det eiendommelige er at de fleste av de medisinerne som reiste sørover, i likhet med meg, faktisk kom tilbake. Du skjønner, det er litt sånn med Tromsø som det står i Hamsuns roman *Sult* om Oslo, at ingen forlater byen uten å ha blitt merket av det.

Måten dere universitetsspionerer grep fatt i tromsømiljøet på, var oppsiktsvekkende?

Ja, til tider kunne vårt engasjement bli litt i meste laget. Jeg skjønner at folk som bodde her fra før, kanskje syntes at vi breiet oss vel mye.

Men et universitet er en kolossalt dynamisk institusjon. Det trakk til seg en masse folk med mye kulturell erfaring. Folk som hadde vært med på mye og på mange steder. Dette var småbyen Tromsø ikke helt forberedt på. Tromsø kommune hadde ikke i 1972 tilstrekkelig med folk som var i stand til å fatte hvor stort et universitet ville bli, og hvordan man skulle legge til rette for tomter og allslags infrastruktur. Men etter hvert synes jeg det har blitt en veldig fin symbiose mellom universitetet og byen. Vi trives med byen og byen trives med oss, det tror jeg. Og jeg pleier jo å hevde i Oslo og andre steder at Tromsø er det eneste sted i Norge det går an å bo med æren i behold.

Tromsø er en fenomenal by. Hvor finner du ellers en by på 65.000 innbyggere med 100 forskjellige morsmål, teater, symfoniorkester, flere teatergrupper og et sterkt litterært miljø? Og så har du den der tonen som er her, skapt av at ekte akademikere, ekte bønder, ekte fiskere og ekte fjellfinner befinner seg i samme posen. Ja, det blir så eksotisk at det kan oppleves som litt skremmende for folk som ikke har lyst til å være med på det.

Det var du og andre universitetsfolk som gikk i gang med og drev Galleri 71 i Teoribygget?

Ja, det var jo et uvanlig galleri. Det het 71 fordi vi under forberedelsene for å reise til Tromsø var noen som kom sammen i 1971 og ble enige om å gjøre noe med at en universitetsby ikke hadde noe skikkelig kunstgalleri. Vi dannet en slags forening med rundt ti medlemmer. Vi hadde riktignok ikke noen forretningsmessige statutter, det hele var temmelig uformelt. Da galleriet var på plass, kom vi sammen en gang i året og spurte hverandre: Hvilken kunstner skulle akkurat du gjerne stille ut? Den av oss som fremmet ønske og fikk gjennomslag for det, påtok seg samtidig ansvaret for å ta hånd om alt som hadde med angjeldende utstilling å gjøre. Det innebar å kontakte kunstneren, ordne transport, styre med økonomien, med mer. Vi lyktes i å få de beste til å stille ut på Galleri 71. Vi krevde ikke provisjon, kunstnerne skulle ha alt. Det var en slags sosialistisk idé om at vi ikke skulle være kapitalistiske og ta oss betalt på fattige kunstneres vegne. Så de fikk hele potten. Dette irriterte nok kanskje de andre som drev her. For eksempel Tromsø kunstforening, som jo hadde en helt annen misjon. Men statistikken forteller at kunstforeninga aldri har hatt så høy aktivitet som akkurat i de årene vi drev Galleri 71, som faktisk var landets nest største galleri etter Galleri Haaken i Oslo. Det hender fortsatt at jeg treffer kunstnere som med tårer i øynene forteller hvor velkommen de følte seg der.

Det lar seg vel ikke bestride at du i alle år har brukt også lokale media som et middel til å bygge bruer mellom akademia og samfunnet utenfor?

Ja, det er et faktum, men hvor vellykket eller hvor viktig dette er, er vanskelig å si noe om.

Jeg har vært fast leverandør av kronikker til *Nordlys* i mer enn 30 år. Dette faller meg egentlig ganske lett, for jeg skriver akkurat sånn som jeg tenker. Slik sett kan jeg si at jeg skriver en kronikk hver dag, men de kommer ikke på trykk, annet enn én hver femte lørdag. En viktig grunn til at jeg ytrer meg på denne måten, bunner i mitt veldig engasjementet for Nord-Norge. Og det er jo for lengst slutt på det å forbinde Nord-Norge med «bare båra og råttan tang som kjem drivanes». Landsdelens forhold til resten av landet handler egentlig om både komplekse og interessante saker. En illustrasjon på dette er det som skjedde i prosessen som førte til beslutningen om ikke å støtte søknaden om vinter-OL i Tromsø i 2018. Debatten utløste nemlig mekanismer som har vært der hele tida og som innebærer et nei til å vise landsdelen frem for hele verden. Og da tenker jeg særlig på den viktigste og den flotteste delen av landet, nemlig kyst-Norge. Det som er mest tragisk med å si nei til Tromsø-OL er at norsk selvforståelse på den måten rett og slett har skutt seg selv i foten.

Har Universitetet gjennom å sette forskningens søkelys på ulike forhold i landsdelen bidratt til å styrke det nordnorske selvbildet?

Det er vanskelig å svare på det uten at det glir over i selvskryt. UiT har nødvendigvis hatt veldig mye å si, har skaffet landsdelen mye kompetanse som er atskillig mer omfattende og bedre enn folk flest aner. Jeg hadde gjerne sett at lokale media i mye større grad enn nå hadde rettet søkelyset mot Universitetets rolle og betydning for landsdelen.

Merker du det fortsatt er en manglende forståelse i Oslo-gryta for hva Nord-Norge egentlig er?

Det er klart det er mange som også forstår betydningen av Nord-Norge, men i såkalt toneangivende kretser er det fortsatt en utbredt oppfatning at dette er «gokk». Det er ikke noen tvil om det. Hvis jeg da snakker sånn som det er naturlig for meg å snakke her, ikke bare holde kaldpraten gående, men virkelig sier noen ting om Nord-Norge, så blir det gjerne litt melkeaktige blikk. Og så får jeg ofte høre sagt: «Nei, det kan da ikke være sånn, vi har da vært i Brønnøysund, og der var det jo ikke noe aktivitet av noen akademisk art. Og så vidt jeg kan forstå, så er det jo dårlig vær hele tiden og underlige, ugreie blandingsfolk». Vi har nok

fortsatt ord på oss for å være late, omtrentlige og dårlige. Vi har utfordringer der, og det tar generasjoner før dette er over.

Hvordan opplevde du AKP?

Jeg synes jo det var flott jeg, og jeg tok det veldig humoristisk. Det var ikke noen annen måte å gjøre det på. Dette var unge, begavete folk som kom inn sommeren 1972 med plakater hvor det sto: «Knus staten». Og jeg skal aldri glemme en av de første resolusjonene som ble fremlagt av studentene i universitetsstyret, som begynte med følgende: «Vi er mildt sagt rasende». Og da kan man ikke gjøre noe annet enn å ta selve uttrykksformen humoristisk. De fleste av disse radikalerne har senere selvfølgelig fått både villaer og boliglån. Og det er ingenting som korrigerer folks mening om marxismen i den grad som boliglån.

Tidsånden var preget av nyradikalisme da dere kom nordover. Slik er det ikke nå?

Jeg savner radikalismen fra den første tida. Vi har byttet ut de gamle radikale ideene med børs og kapitalisme. Det er jo absolutt ikke noe steg forover at folk hele tiden går med ett øye på børskursene og den slags. Og jeg vil sitere (Herbert) Tingsten, tror jeg, som sa at den som ikke har vært radikal i sin ungdom, han har noe galt med hjertet. Den som ikke blir mer konservativ når han blir eldre, han har noe galt med hjernen. I mitt eget tilfelle så er det ikke sant, for jeg har faktisk blitt mer radikal med årene.

Det var ikke slik at de radikale studentene skapte så mye uro at det gikk ut over primæroppavene forskning og undervisning?

Det gjorde det utvilsomt. Men samtidig fikk man jo noe verdifullt igjen. Dette merket en nok mer i de humanistiske fagmiljøene. Der går det jo an å diskutere ting på en helt annen måte forutsetningsløst enn innen medisin. Når det kommer inn en mann med beinbrudd, er det veldig korrigerende for hva du trenger av teorier om det ene og det andre. Der gir ikke marxismen noen god ledetråd. Faget medisin har jo for eksempel en betydelig evne til å korrigere og til å ensrette folk. Når du står der med pasienten, så blir dét hovedpoenget som det hele dreier seg om. Det er litt av samme sak med naturfagene. Du skal være innmari god hvis du klarer å få marxisme inn i Schrödingers linjer.

Jeg har inntrykk av at medisinerstudiet i Tromsø tidlig vakte betydelig positiv oppmerksomhet?

Ja, helt sikkert. Og det var egentlig en kjempegod idé med organkursene som vi startet med. Når du som lege møter en pasient, så handler det

ikke om spørsmål fra teoretisk anatomi eller fysiologi. Er det noe galt med hjertet, så må du tenke anatomi, fysiologi osv., *om hjertet*. Derfor er organkursene den riktige måten å lære på. Problemet er *organorientert*. Men da vi startet med denne læringsmåten, tenkte verken vi eller myndighetene på at det var et svært ressurskrevende opplegg. Vi brukte så store ressurser på undervisning at det nok gikk utover og skadet forskningen. Vi hadde uansett lange arbeidsdager. Mye tyder på at vi har utdannet medisinerne som har klart seg minst like godt som de som ble utdannet ved andre læresteder i landet.

Du er opptatt av å stimulere til fremragende forskning?

Det er jo det som er hele universitetets grunnidé. Universitetets oppgave i samfunnet er forskning. Det er ikke noe annet. Det andre er noe som henger på fordi det er praktisk, hensiktsmessig. Men det er ikke det som er universitetets oppgave. Det er den frie forskningen. Det er den eneste samfunnsinstitusjonen som virkelig kan gjøre det.

Har UiT vært i front på ditt fagområde?

Det spørres hva du sammenligner med. Norsk medisin er jo ikke i front i det hele tatt. Annet enn så vidt, enkelte steder. Medisin har alltid vært middelmådig i Norge i sammenligning med de fleste andre europeiske land. Men sammenlignet med andre medisinske forskningsmiljøer i Norge har vi ikke noen grunn til å skjemmes. Og vi har fått fram en del forskningsgrupper som er førsteklasses. Ikke eminente internasjonalt, men førsteklasses. De hevder seg godt internasjonalt, men de er ikke ledende i verden. Så har vi en del andre faggrupper på Universitetet som er på grensen til å være verdensledende. Teoretisk lingvistik er jo helt glimrende. Og vi har veldig sterke grupper i databehandling og programutvikling.

Hva med krav til studentenes arbeidsinnsats?

Det er ikke noen problemer med arbeidsinnsatsen. Vi får jo stort sett de mest skoleflinke på medisin. Det er ikke riktig så galt som da jeg selv studerte, for nå kan du jo få tilleggs poeng for alt mulig. Det er en del studenter som sliter fordi de har litt svak bakgrunn og/eller er litt for gamle. Medisinstudiet er tøft. Hvis du skal gjennomføre seks år med godt utbytte, så må du stå på. Det er ingen grunn til å påstå at studentene jobber for lite. Dagens studenter har ikke samme arbeidsvaner fra videregående skole som jeg tror vi hadde. Nemlig å venne seg til å gå løs på oppgaver som var vanskelige, utvikle fortrolighet med å gå i motbakke. Det har vært stilt litt for lite krav til dem. De er ikke i samme grad som tidligere generasjoners gymnasiaster blitt øvet opp til å møte

vanskelige oppgaver med krummet nakke. Jeg har ikke eksakte data på dette, men baserer meg på mer enn 30 års erfaring som lærer.

Jeg var sterkt imot problembasert læring (PBL). Jeg hadde jo vært med på å utvikle organkursene og sett hvor ressurskrevende det var. Og vi ville ikke ha i nærheten av de nødvendige ressurser dersom vi i tillegg skulle utvikle en så ressurskrevende undervisningsform som PBL. Dessuten er det et spørsmål om metoden egner seg for en grunnutdanning. Jeg tror problembasert læring vil være glimrende for videregående studier, etterutdanninger og lignende.

Men tenk deg at jeg sier til en helt fersk student: Eksempel 1. En mann kommer inn med vondt i maven, og du finner det og det. Hva er det for noe? Dette blir for vanskelig. Det krever uansett kolossalt med tid. Hvis de da skal finne ut anatomen, hvordan maven fungerer, hvordan maven ligger i forhold til masse andre organer osv., vil det ta et års tid før de vil kunne gi adekvate svar. Mange av oss innså at dette ville bli for ressurskrevende. Det er en flott teori, men den fungerer ikke i grunnutdanningen med de tildelte ressursene.

Hvordan synes du egentlig det er gått med dette universitetet gjennom de nesten 40 årene du har vært her?

Det er kanskje blitt litt mer gjennomsnittlig enn vi drømte om. Men UiT er kanskje blitt omtrent så gjennomsnittlig som vi burde skjønt at det ville komme til å bli. Enkelte grupper er fremragende, men de fleste er selvfølgelig gjennomsnittlige. Vi har ikke, tror jeg, klart å få den fornødne kompensasjonen for de ulempene det medfører å bo på en så usannsynlig plass som dette. Dermed har vi heller ikke i tilstrekkelig grad maktet å ta i bruk og utnytte de fenomenale spesialmulighetene som ligger i denne landsdelen.

Dette betyr ikke at vi er blitt dårlig, men det er muligheten for å gjøre det bedre som opptar meg. Og da dreier det seg primært om ressurser og dristighet.

Hva med fusjonen mellom Universitetet og Høgskolen?

Jeg er kraftig kritisk til sammenslåingen. Grunnen er at jeg tror man blander sammen rollene her. Universitet og høgskole har to helt forskjellige oppgaver. Universitets oppgave er å forske på alle felt. Den tradisjonen har vi med oss fra 1200-tallet. Forsterket gjennom de såkalt humboldtske universitetsidealer, som naturligvis aldri har vært fullt ut realisert noe sted, bygger den som en grunnleggende idé på at universitetet skal være fri fra kirken og staten som det var før, for å kunne ta stilling til virkeligheten på et så fritt grunnlag som mulig. Det er det som

er universitetets oppgave. Dette med at universitetet skal ha en strategi, det forstår jeg ikke noe av. Universitetets oppgave er å finne ut hva virkeligheten består av. Men noe mer utbrodering av oppgavene er jeg skeptisk til.

Høgskolens oppgave er å levere toppkvalifiserte fagfolk. Og det er to helt forskjellige oppgaver. Jeg innser jo av de overlapper. Hvis jeg fikk bestemme, så ville jeg gjort presis det motsatte av det som gjøres. Jeg ville flyttet medisinerstudiet og jusstudiet over til Høgskolen. Medisinsk forskning skulle selvfølgelig ligge under Universitetet. Men studiet som sådan er ikke basert på forskning. Det er basert på det vi allerede vet om det menneskelige legeme. Det samme er tilfellet med jussen, som også er et applikasjonsfag.

For Universitetet skulle ikke blitt større, det skulle tvert om blitt mindre. Fusjonen ser jeg som utslag av elefantsyke. Teoretisk er det selvfølgelig mulig at dette går bra. Men da må man etablere enheter innenfor Universitetet som nesten blir som et akademi, med egen ledelse og en egen struktur. For de oppgavene som Høgskolen tar med seg inn i Universitetet, kommer til å gå av seg selv. De kan jo ikke staten neglisjere. Man har bruk for ditt, og man har bruk for datt. Det er ikke noe problem. Men det går an å neglisjere den avanserte og kanskje litt eksklusive virksomheten som knyttes til et universitet. Dette går det an å ekskludere eller redusere, men ikke Høgskolens virksomhet.

Jeg har jo ingen posisjon som gjør mine uttalelser viktige. De er knapt nok verdt å høre på. Men siden du nå en gang spør meg om det, så vil jeg bare gjenta at jeg synes definitivt at vi skulle flyttet medisin og juss over på Høgskolen. Men forskningen skulle altså selvfølgelig forankres i Universitetet.

Forskning er ikke noe som alle har forutsetninger for å drive med?

Forskning er en krevende virksomhet som ikke alle har evner til, eller kanskje først og fremst ikke har ambisjoner til. Det er ikke noen åtte til fire-jobb. Hvis du skal gå til jobb åtte og komme hjem fire, så er det meget få som får til noe forskning. Det er som lyrikk og maling. Du må være villig til å satse livet ditt på det hvis det skal bli noe. Det finnes ikke noe unntak. Det er veldig få som egentlig er forskere.

Doktorgradsarbeidet er et svennestykke. Det er ikke slutten på en forskeraktivitet, som mange synes å tro, det er begynnelsen. Hvis man tenker seg en sånn modell som jeg har snakket om her, der en flytter medisin og juss over i høgskolene, så ville man kunne sette grensen mellom høgskole og universitet omtrent ved bachelor- eller masternivå.

Helst master. Da blir doktorgradsstudiene lagt til Universitetet. Men først måtte du ha en mastergrad eller noe tilsvarende fra høgskolene.

Ser du en mulighet for å lage en organisasjon ved det fusjonerte universitetet som ivaretar den ambisjonen?

Ja, teoretisk er det fullt mulig. Det ligner litt på det der vi snakket om med først organorientert undervisning og deretter problembasert læring. Teorien er jo helt utmerket. Det er jo bare spørsmål om man har ressurser til å gjennomføre det. Med andre ord at man har menneskelige ressurser og lederskap nok til å lage en sånn indre organisasjon at den tar hånd om forskningen på en forsvarlig måte. Det gjenstår å se. Jeg har for øvrig heller ikke truffet en eneste akademiker på Universitetet som har vært begeistret for sammenslåingen. Ikke én.

Hva synes du om framgangsmåten?

Det var vel den eneste mulige måten. Hvis man hadde løst ut en bred demokratisk debatt, så vet jeg ikke hvordan det ville gått. Men jeg synes kanskje at en i større grad burde spurt folk som har mer omfattende erfaring med forskning, og ikke bare fra Tromsø, men fra den store verden. Om hvordan de ser på fusjonen når vi skal konkurrere med eksempelvis Universitetet i Oslo, når vi så å si har definert oss som en distriktshøgskole. Hvordan vil det gå det med oss når vi skal konkurrere om begavelsene når vi har organisert oss på en slik måte? Hvis vi ikke gjør noen grep for å beskytte forskningen og forskernes posisjon, så er vi ille ute. Da har vi ødelagt mye av det som vi bygde opp i 70-årene.

Jeg undrer meg over at vi har valgt å påta oss denne ekstra belastningen når man kunne gjort det på en mye enklere måte. Det har jo vært snakk om fusjoner både i Oslo, Trondheim og Bergen. Her har de har sagt blankt nei. For de skjønner at det blir betydelig vanskeligere å rekruttere, ta vare på begavelsene. Det er jo til syvende og sist et svært avgjørende suksesskriterium for et universitet. Dersom du har mistanke om at du havner på en høgskole hvis du søker deg jobb i Tromsø, så får institusjonen ikke tak i stjernene.

I det hele tatt – som fagmenneske og forsker, tar spørsmål om struktur, styring og organisering for mye tid?

Dette dreier seg om to forhold. Det ene er et nasjonalt kompleks om at alle ting må være perfekt. Og det er ikke mulig. Dersom man da f.eks. ikke når fram til en perfekt administrasjon, så pøser man inn enda flere ressurser for at den skal bli det. Men det går ikke. Man må akseptere et visst slingringsmonn, og det gjør man jo ikke i Norge lenger. Jeg husker at jeg traff en meget erfaren businessmann en gang her i Norge, som sa

at man må være oppmerksom på at man kan få 80% av utbyttet med 20% av innsatsen i et hvert system. Og du kan få 90% av utbyttet med kanskje 50% av innsatsen. Du får aldri 100%. Det er det ene; en må innse at i alle sånne administrative ordninger, så må man akseptere at det ikke blir helt rett. Har man den ambisjonen at det skal bli helt riktig, så når man aldri frem.

Da jeg kom hit og skulle bli leder av Institutt for medisinsk biologi i starten, så reiste jeg og snakket med ledere ved internasjonalt sett fremstående og til dels ledende institusjoner i verden. For eksempel Rockefeller. Jeg husker lederen der sa til meg, husk at du må alltid ha følgende utgangspunkt: *Define the end product*. Definer hva som er endeproduktet av din virksomhet. Er det forskning, så skal alt du gjør være målt ut fra spørsmålet: Gagner det forskningen? Er det topp undervisning som er sluttproduktet skal du spørre: Gagner det undervisningen? Det må aldri være slik at spørsmålet skal være: Gagner det administrasjonen? Aldri. Det er aldri uhensiktsmessig for administrasjonen hvis det klart gagner henholdsvis forskning og undervisning. Og her får man nok ofte følelsen av at ordninger er blitt innført fordi de lager en strømlinjeformet administrasjon. Det er galt.

Humboldt har dårlige odds for tiden?

Ja, meget dårlige odds. Det er helt sikkert. Fantastisk mann forresten. Og broren hans, som du kanskje ikke kjenner så godt til, Alexander. Begge var preussiske baroner. Alexander (von Humboldt) var antakelig verdens største oppdagelsesreisende gjennom alle tider. Han reiste rundt i hele verden. Da han hadde reist ferdig, satt han i Paris i 30 år og skreiv om sine funn. På fransk. For det var det som var akademikernes språk den gangen. Han grunnla en rekke vitenskaper. Kan godt si han grunnla fag som oseanografi, økologi osv. Så han er fantastisk i seg selv. Og blant naturvitenskapsmenn er det først og fremst han som er berømt av brødrene. Wilhelm var i historisk sammenheng en betydelig språkforsker. Han var jo mannen bak denne ideen om at et universitet skulle være en frittstående forskerinstitusjon. Den står svakt i dag og blir mer og mer erstattet av denne kortsiktige nyttetenkningen som dessverre ikke er nyttig. På lang sikt har det alltid vist seg at de store framstøtene er kommet fra institusjoner eller enkeltmennesker som ikke har brydd seg så mye om nøyaktig hva det skulle brukes til i øyeblikket. Det har vist seg litt senere at dette var fenomenalt. Hele elektronikken og alt mulig sånt, det baserer seg på folk som overhodet ikke var innenfor noen slags nyttetenkning.

Høgskolenes oppgave i samfunnet er jo selvfølgelig helt og holdent like viktig som universitetets. Det er bare en annen oppgave. Det er å levere utmerkede medisinere, lærere, jurister, utmerkede datt og datt som man trenger i et sivilisert samfunn. Men det er helt annerledes enn universitetets oppgave. Universitetet her burde vært halvparten så stort som det er i dag, og Høgskolen burde vært dobbelt så stor.

Hvor går UiT?

Jeg vet ikke hvor det går. Det vil nå vise seg i løpet av de kommende fem eller ti år. Jeg mener at jeg har sagt klart fra om hvor det burde gå, at det burde bruke den gamle, fine universitetstradisjonen, mekanismen som ligger i det til å studere kritisk menneskesamfunnet, naturen, fysikken og kjemien rundt oss. Språket, helheten. Historie. Alt. Det var det universitetet burde holde på med. Og hva de kommer til å gjøre, det vet ikke jeg. Men man må skape en mekanisme innenfor denne fusjonerte giganten som ikke har noen annen oppgave enn å se til at det er forskning som er prioritet nummer én, to og tre og at man skal streve etter *excellence*. Hvis man ikke får til en slik mekanisme, så går det dårlig.

Med utgangspunkt i juni 1972, da du kom til Tromsø: Sitter du med en grunnleggende følelse av tilfredshet over at du har vært med på å få til noe viktig og bra?

Absolutt. Og jeg har først og fremst hatt et veldig godt liv. Et riktig liv, som har passet min personlighet veldig godt. Vi fikk til litt mindre enn vi drømte om og litt mer enn det som fornuftige folk kanskje ville trodd at vi skulle få til.